

	ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ	Број:
	ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ	10/8-71
		Датум:
		07.07.2015.

Наставно-научном већу Филозофског факултета Универзитета у Нишу
подносимо следећи извештај:

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ:

1. Састав комисије:

1. Др Јелисавета Тодоровић, ред. проф.
2. Др Весна Анђелковић, ванр. проф.
3. Др Љубиша Златановић, ванр. проф.

2. Одлука Већа департмана за психологију број 10/8-187 од 17.12.2014.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ:

1. Име, име једног родитеља, презиме:

___ Мила (Мирољуб) Игњатовић _____

2. Година уписа на мастер академске студије

2013/2014.

3. Назив студијског програма

Мастер академске студије психологије

III НАСЛОВ –МАСТЕР РАДА:

Самопоштовање, самостишавање и задовољство животом самохраних мајки

IV ПРЕГЛЕД -МАСТЕР РАДА:

Мастер рад *Самопоштовање, самостишавање и задовољство животом самохраних мајки* у теоријском делу обухвата педесет седам страна на којима се аутор бави одређењем породице, одређењем термина „самохрани родитељ“ као и описом начина настанка једнородитељских породица и проблема са којима се оне суочавају. Термин „самохрани родитељ“ се односи на родитеље који самостално, без подршке другог родитеља брину о детету (Фишер, Марковић, Радат и Огрестра, 2006). У овом делу је описано савремено схватање једнородитељских породица у свету и Србији. Поред тога, описани су појмови „самопоштовање“, „самостишавање“ и „задовољство животом“. Розенберг дефинише самопоштовање као позитиван или негативан став према себи (Лебедина-Манзони, 2008). С обзиром да сваки човек тежи да одржи своје самопоштовање релативно стабилним, приказани су механизми који се користе у сврху очувања самопоштовања. Самостишавање означава когнитивне шеме креирања и одржавања сигурног интимног односа, на начин да жена буде пасивна, да потискује своја осећања, мишљења и деловања како би задовољила партнера и одржала везу (Јацковић-Гргин, Некић и Пенезић, 2009). Посебан нагласак је стављен на теорију самостишавања Д. Цек. Према Пенезићу, задовољство животом је когнитивна евалуација властитог живота којом сваки појединац процењује свој живот (2004, према Брајковић, 2010). Како је задовољство животом фактор ширег конструкта – субјективног благостања, у раду је дефинисан и овај појам. У овом делу су описане теорије и модели задовољства животом, као и веза задовољства животом са начином на који човек сагледава сопствено искуство кроз време, односно са Зимбардових пет временских перспектива. У методолошком делу који је образложен на четрнаест страна представљен је проблем истраживања. Аутор истраживања се бавила питањем постојања разлика у самопоштовању, самостишавању и задовољству животом између самохраних мајки и мајки које нису самохране, као и постојања повезаности самопоштовања, самостишавања и задовољства животом на подзорку самохраних мајки и мајки које нису самохране са намером бољег разумевања проблема самохраних родитеља и односа брачног статуса мајке са једне стране и самопоштовања, самостишавања и задовољства животом, са друге стране. Поред тога, проверено је да ли су социо-демографске варијабле (старост, образовање, број деце, узраст деце, подршка породице порекла, здравствени статус, радни статус, примања, стамбено питање, као и разлог због кога су се нашле у статусу самохране мајке) повезане са основним варијаблама истраживања. У овом делу представљени су циљеви истраживања и очекивања у погледу резултата. Основне претпоставке овог рада јесу да се самохране мајке и мајке које нису самохране разликују у погледу изражености самопоштовања, самостишавања и задовољства животом, као и да постоји повезаност самопоштовања, самостишавања и задовољства животом на подзорку самохраних мајки и мајки које нису самохране. Осим тога представљени су употребљени инструменти: *Розенбергова скала глобалног самопоштовања*, *Скала самостишавања*, *Скала темпоралног задовољства животом* и *Зимбардов инвентар временских перспектива*. У овом делу је приказана поузданост ових инструмената. Описан је испитивани узорак, 102 мајке, од којих је 51 самохрана мајка и 51 мајка која није самохрана, као и поступак истраживања и методе анализе података. У наредном делу мастер рада приказани су резултати истраживања. Прво је дат приказ дескриптивних мера варијабли, како на целом узорку, тако и на подзорцима. Затим је испитана статистичка значајност разлике фреквенци међу подзорцима на социо-демографским варијаблама, а потом постојање разлике у степену изражености самопоштовања, самостишавања и задовољства животом самохраних мајки и мајки које нису самохране, као и повезаност самопоштовања, самостишавања и задовољства животом на подзорцима. На крају је испитана повезаност самопоштовања, самостишавања и задовољства животом са социо-демографским варијаблама, како на целом узорку, тако и на подзорцима. Хипотезе истраживања су се делимично потврдиле. Утврђено је да постоји разлика у степену изражености самопоштовања и задовољства животом између самохраних мајки и мајки које нису самохране, при чему самохране мајке имају ниже самопоштовање и задовољство животом у односу на мајке које нису самохране. Уз то је утврђено да самохране мајке у већој мери процењују себе према спољашњим стандардима и избегавају сопствено изражавање. Поред тога, самохране мајке имају негативнију перцепцију прошлости и у већој мери сматрају да не могу утицати на оно што им се дешава. Корелације су бројне и статистички значајне када се испитује повезаност самопоштовања, самостишавања и задовољства животом на подзорцима. На подзорку самохраних

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

Број:

10/8-71

Датум:

07. 07. 2015.

мајки је нађена статистички значајна негативна корелација *Розенбергове скале глобалног самопоштовања* са субскалама *екстернализовано самоопажњање* и *самостишавање*, и позитивна корелација са субскалама *хедонистичка садашњост* и *будућност*. Субскале *брига као пожртвованост*, *самостишавање* и *подељено ја* су у статистички значајној позитивној корелацији са субскалама *негативна прошлост* и *фаталистичка садашњост*. Нађена је и статистички значајна позитивна корелација субскале *темпорално задовољство садашњим животом* са субскалом *хедонистичка садашњост* и негативна корелација са субскалом *фаталистичка садашњост*. На подзорку мајки које нису самохране је нађена статистички значајна негативна корелација између *Розенбергове скале глобалног самопоштовања* и субскала *екстернализовано самоопажњање*, *брига као пожртвованост* и *фаталистичка садашњост* и позитивна корелација са субскалама *позитивна прошлост*, *темпорално задовољство прошлим животом* и *темпорално задовољство будућим животом*. Нађена је статистички значајна повезаност субскала *екстернализовано самоопажњање*, *брига као пожртвованост* и *подељено ја* са субскалама *позитивна прошлост* и *фаталистичка садашњост*. Субскала *негативна прошлост* је у статистички значајној негативној корелацији са субскалама *темпорално задовољство прошлим животом* и *темпорално задовољство садашњим животом*. Овим истраживањем је утврђена и повезаност социо-демографских варијабли *старост* и *узраст првог детета* са субскалом *екстернализовано самоопажњање* на оба подзорка и са *Розенберговом скалом глобалног самопоштовања* на подзорку самохраних мајки, као и са субскалом *фаталистичка садашњост* на подзорку мајки које нису самохране. Социо-демографска варијабла *подрика родитеља* је у корелацији са субскалом *будућност* на подзорку самохраних мајки и са субскалом *самостишавање* на подзорку мајки које нису самохране. Утврђена је и корелација социо-демографске варијабле *примања* са субскалом *темпорално задовољство садашњим животом*. Резултати истраживања су изложени на двадесет једној страни. Дискусија је дата на петнаест страна, а најзначајнији налази саопштени су у закључку на четири стране. Литература је наведена на седам страна и чине је 68 библиографске јединице. На крају рада су дати и прилози тј. употребљени упитници. Укупно, мастер рад има 131 страну.

У ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА -МАСТЕР РАДА:

1. ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Најважнији закључак овог истраживања јесте да самохране мајке имају ниже самопоштовање и задовољство животом од мајки које нису самохране, али и то да више процењују себе према спољашњим стандардима и да више потискују изражавање својих жеља и потреба него што то чине мајке које нису самохране. Али упркос томе, на основу овог истраживања се стиче утисак да самохране мајке теже обезбеђивању услова за уживање у садашњем тренутку, што им служи за одржање стабилности самопоштовања и задовољства животом. Закључак овог истраживања је и да самостишавајуће понашање утиче на живот самохраних мајки тиме што се негативно одражава на њихово самопоштовање, као и на њихову перцепцију сопственог живота. На основу овог истраживања се може закључити да и мајке које нису самохране у одређеној мери практикују самостишавајуће понашање. Оно што је утврђено истраживањима Зоре Работег-Шарић (2009) и Драгана Станојевића (према, Томановић, 2014), потврђено је и овим истраживањем, а то је да су самохране мајке у горем положају од мајки које нису самохране због нижих примања, нерешеног стамбеног питања, али и непостојања подршке ближих рођака, што се негативно одражава на њихово задовољство животом. Оно што се показало значајним за мајке које нису самохране јесте њихова старост и узраст првог детета. Показало се да су старост и узраст првог детета повезани са њиховим самопоштовањем, понашањем у складу са очекивањима других и фаталистичком оријентацијом према садашњости. Поред тога се показало да социо-демографска варијабла *примања* утиче на оријентацију ка будућности код самохраних мајки и на задовољство животом код мајки

које нису самохране. Аутор ово повезује са тим да је за самохране мајке веома важно планирање с обзиром да целокупан терет породице пада на њих јер немају подршку партнера, а да би могле нешто испланирати, важан је прилив новца, док, са друге стране, мајке које нису самохране не морају унапред мислити о ономе што ће се десити јер имају подршку партнера, па су више оријентисане на садашњост. Још један од значајних закључака овог истраживања је да и мајке које нису самохране у одређеној мери имају негативну процену прошлости која се повећава са узрастом деце, али и поред тога, са њиховом старошћу и узрастом деце расте и њихова тежња да се ништа не промени и да се ствари оставе онакве какве јесу. На крају закључак овог истраживања јесте да је самостишавајуће понашање повезано са самопоштовањем, али не и са задовољством животом на оба подзорка.

2. ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

У мастер раду кандидата Миле Игњатовић резултати истраживања су приказани поступно и систематично. У дискусији се наводе најзначајнији резултати који се тумаче у складу са постојећим налазима у литератури али се обраћа пажња и на значење сваког појединачног резултата у контексту свих осталих налаза. Истраживачка тема јесте актуелна, а подаци доприносе бољем разумевању психолошке позиције самохраних мајки.

Тумачење резултата је адекватно и налази су сагледавани у контексту постојећих емпиријских истраживања. Кандидат налазе тумачи са довољно опрезности, с обзиром на то да су добијени на намерним подзорцима, а корелације су углавном у средњем опсегу. Комисија оцењује да су добијени резултати значајни, прегледно приказани и интерпретирани у складу са научном методологијом, а да је проблем сагледан у светлу актуелних истраживања положаја самохраних мајки. Уз то, кандидаткиња промишља о будућим истраживањима и могућим методолошким побољшањима, што говори о њеној мотивисаности да се овом темом бави и у будућности.

3. КОНАЧНА ОЦЕНА -МАСТЕР РАДА

Резултати до којих се дошло су веома занимљиви и расветљавају однос низа психолошких конструката као што су самостишавање, самопоштовање и задовољство животом мајки које саме подижу децу у поређењу са мајкама које о деци брину заједно са партнером. Целокупан рад, као и налази до којих се дошло јесу прегледно приказани, резултати су коректно интерпретирани и успешно уопштени. Рад садржи све елементе које извештај о научном истраживању треба да има и представља самостални истраживачки допринос теми који има теоријски и практичан значај у проучавању психолошке позиције самохраних мајки. Може се рећи да је кандидаткиња успешно осмислила истраживачки проблем, спровела истраживање, анализирала резулате и дошла до значајних и релевантних закључака.

VI ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене тезе, комисија предлаже:

- да се мастер рад прихвати, а кандидату одобри јавна одбрана.

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

Број:

10/8-71

Датум:

07.07.2015.

ПОТПИС ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Др Јелисавета Годоровић, ред. проф.

Др Весна Анђелковић, ванр. проф.

Др Љубиша Златановић, ванр. проф.